

“Radicaal inzetten op voorzorg”

Het tegengaan van schadelijke effecten staat al decennia lang voorop in het milieubeleid. De Nationale Milieudag op 11 juni gooit het roer om en steekt in op het bevorderen van gezondheid. In de ogen van Jolande Sap, één van de hoofdsprekers, een belangrijke ontwikkeling. “We moeten juist voorkomen dat er problemen ontstaan. Bij het enkel bestrijden van ziektes ben je in feite al te laat. Zowel voor de persoon in kwestie als in financiële zin.”

Onder het motto ‘Kwaliteit van leven’ staat tijdens de Nationale Milieudag 2014 gezondheidsbevordering centraal. Jolande Sap, voorzitter van medeorganisator NPHF federatie voor gezondheid, is blij met zowel het gekozen thema als de samenwerking. “Voor de NPHF is milieu een nog relatief pril onderwerp. Er valt veel te winnen indien organisaties op het gebied van gezondheidszorg en het milieu intensiever optrekken.”

Wereld op z'n kop

Sap grijpt het thema van de Nationale Milieudag aan om te pleiten voor een forse omslag in het Nederlandse beleid. “Ik schrik ieder jaar weer als ik zie hoeveel mensen er overlijden aan milieuge-relateerde ziektes. Dat is vele malen groter dan het aantal verkeersdoden, terwijl het veel minder op het netvlies van politici staat. Daar zullen we echt verandering in moeten krijgen.” Probleem daarbij is dat het bestrijden van milieuvervuiling en ziekten nu een economische waarde vertegenwoordigt, in tegenstelling tot het behoud van

natuur en een gezond milieu. Dat is volgens haar de wereld op z'n kop. “De aandacht moet zich juist richten op het realiseren van een schone en prettige leefomgeving. Daardoor gaan mensen zich gezonder en gelukkiger voelen.”

Sluipmoordenaar

De noodzakelijke koersverandering betaalt zich volgens Sap op termijn uit in flinke financiële winst. “Iets wat voor de volksgezondheid slecht is, kan op termijn immers economisch nooit goed uitvallen.

Dat krijg je vroeger of later op je bord, denk aan uitval door ziektes of uitputting van grondstoffen. Neem alleen al het belang van schone lucht. Het gebrek hieraan is een van de belangrijkste sluipmoordenaars in onze samenleving. Schenk daar meer aandacht

aan, dan hebben mensen veel minder last van allerlei long- en hartziektes. Deels betekent dat aanscherping van regels, deels echt prioriteit geven aan het daadwerkelijk naleven van afgesproken beleid.” Over de gehele linie is volgens Sap sowieso veel

meer aandacht nodig voor het afbouwen van stoffen waarvan bekend is dat ze slecht voor de gezondheid zijn. “Zo gaat er nog steeds van alles mis in de voedingsmiddelenindustrie. In producten zitten veel te veel vetten, suikers en zouten. Mensen worden daar op grote schaal ongezond en ziek van.”

Betere maatstaf

Studies onderbouwen de meerwaarde van een op welzijn gerichte benadering steeds vaker. Maar Sap schat in dat er meer nodig is om de politiek te overtuigen. Daarom pleit zij voor een betere maatstaf dan het bruto nationaal product om de welvaart in de samenleving te meten. “Gelukkig ontstaat hiervoor onder economen een toenemende belangstelling. Met als resultaat dat er steeds meer methodieken voorhanden zijn om welzijn en geluk te meten. Dat is belangrijk. Om iets te veranderen, moet je namelijk

‘Een wenkend toekomstperspectief werkt veel beter dan een doem-scenario’

Nationale Milieudag 2014

Naast Jolande Sap haken andere hoofdsprekers tijdens de Nationale Milieudag eveneens in op de relatie omgeving en gezondheid. Zo zal onderzoeker Machteld Huber, van oorsprong huisarts, duidelijk maken wat de meerwaarde is van een integrale benadering bij gezondheidsbevordering. Hoogleraar Karien Stronks gaat in op de relatie wijkgericht werken en gezondheidsverbetering. RIVM-directeur Marcel van Raaij schetst op zijn beurt de plek die gezondheid verdient in de modernisering van het milieubeleid. Naast plenaire inleidingen zijn er vele workshops en is er voldoende ruimte voor discussie en om te netwerken. Op ‘www.nationalemilieudag.nl’ vindt u alle relevante informatie. Kom ook!

*Jolande Sap:
"Een betere leefomgeving maakt dat mensen zich gezonder en gelukkiger voelen"*

eerst de dingen die echt van waarde zijn meten."

Tegelijkertijd benadrukt Sap dat de overheid niet alleen aan zet is. Gezondheidsinstellingen dienen bijvoorbeeld zelf veel meer aandacht te besteden aan de heilzame werking van de nabije omgeving. "Deze kan men groen inrichten. Plus aandacht besteden aan gezond, lokaal eten. In het Engels bestaat daar een mooie uitdrukking voor: healing environment." Een goed voorbeeld vindt zij een lokaal initiatief uit Noord-Limburg, waar de hart- en nierspecialisten van een ziekenhuis hebben gewerkt met een innovatieve champignonkwekerij. Het resultaat is een smaakvol, zoutarm brood.

Health Deals

Leendert van Bree van het Planbureau voor de Leefomgeving, één van de initiatiefne-

mers van de 2014-editie van de Nationale Milieudag, heeft recent het idee gelanceerd voor een 'Health deal' ten behoeve van het realiseren van een gezonde en duurzame stedelijke ontwikkeling. Enkele gemeenten hebben al interesse getoond voor een dergelijke ambitie. Volgens Sap kan deze benadering eveneens helpen. "Dit lijkt me een uitstekende manier om partijen rond een bepaald thema bij elkaar te krijgen." Volgens haar is er sowieso veel mogelijk door over de verschillende sectoren heen beter samen te werken. "Gelukkig gebeurt er inmiddels van alles op dit terrein. Het borrelt bijvoorbeeld van tot de verbeelding sprekende initiatieven rondom gezond eten en ethisch verantwoorde kleding. Belangrijk, want het bewerkstelligen van een radicale koerswijziging in het huidige beleid heeft vooral kans van slagen indien je een wenkend toekomstperspectief biedt. Dat werkt veel beter dan het uitdragen van een doemscenario. Daarom pleit de NPHF ervoor

om vooral in te zetten op het positieve, dus hoe prettig het is om gezonde lucht in te ademen in een mooie groene omgeving."

Opschaling stukt

Aandachtspunt is dat aansprekende initiatieven elkaar onderling nog te weinig weten te vinden. Ook ontbreekt veelal een link met het gevestigde bedrijfsleven of de politiek. "Hierdoor stukt de opschaling. Daarin willen we als NPHF een rol in gaan spelen." Dat is voor haar ook een van de redenen om mee te doen aan de Nationale Milieudag. "Uit dit initiatief kunnen zinvolle coalities ontstaan. Gezamenlijk kunnen we vervolgens meer druk zetten om noodzakelijke veranderingen te bewerkstelligen. Zonder de politiek mee te krijgen kun je het namelijk niet echt groot krijgen. De Nationale Milieudag is een mooie opmaat om daaraan te gaan werken."

Jan de Graaf

'Vieze lucht is één van de belangrijkste sluipmoordenaars in onze samenleving'